

Грищук М. О.
*аспірант кафедри теорії права
та конституціоналізму,
Західноукраїнський національний
університет*

НОВЕЛИ АНТИКОРУПЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Для запобігання та протидії корупції в Україні за період після здобуття державної незалежності сформовано значну законодавчу базу, яка ґрунтується на світовому та українському досвіді. Утім лише прийняття ряду інших нормативних актів, насамперед таких, як Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» щодо упорядкування окремих питань захисту викривачів» (червень 2021 р.) [1], Закон України «Про засади державної антикорупційної політики на 2021-2025 роки» (червень 2022 р.) [37], Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» щодо особливостей застосування законодавства у сфері запобігання корупції в умовах воєнного стану» (липень 2022 р.) [2], Антикорупційна стратегія на 2021-2025 роки [3], Закон України «Про засади державної антикорупційної політики на 2021-2025 роки» [4], що визначили якісно новий рівень організації та реалізації національної антикорупційної політики в Україні, сприяли виведенню процесу системної боротьби з корупцією на якісно новий рівень.

Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» щодо упорядкування окремих питань захисту викривачів» надав офіційний статус і державний захист фізичним особам, які повідомляють достовірні факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень. Внесені відповідні зміни у антикорупційне законодавство з метою запровадження Єдиного порталу повідомлень про корупцію.

Законами України «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану» та «Про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» щодо особливостей застосування законодавства у сфері запобігання корупції в умовах воєнного стану» насамперед внесено зміни у процедуру подання електронних декларацій з врахуванням в Україні військового стану.

Антикорупційна стратегія на 2021-2025 роки та Закону України «Про засади державної антикорупційної політики на 2021-2025 роки» є стратегічно важливими, засадничими для антикорупційної політики України документами, що є дорожньою картою для проведення важливих для суспільства реформ і скоординованої роботи всіх органів влади. Вони передбачають невідворотність відповідальності за корупцію, реформи в сферах правосуддя, містобудування і земельних відносин, митній справі та оподаткуванні, державного регулювання економіки, секторі оборони, охорони здоров'я та соціального захисту, системі запобігання та протидії корупції тощо [5].

Вагомим фактором цих якісних нормативних змін стала російсько-українська війна, що істотно пришвидшила ряд ключових процесів державотворення. Насамперед ідеться про європейську інтеграцію. Набуття

Україною статусу країни-кандидата на членство в ЄС у червні 2022 р. вкотре підкреслило нагальність головних зовнішніх (міжнародних) зобов'язань України, які мають стратегічно важливе значення для стабільного розвитку внутрішнього виміру функціонування суспільства і держави. Серед таких фактично на першому місці стоїть системна проблема зниження рівня корупції, вирішення якої в сучасних екстремальних умовах функціонування Української держави вийшло на вирішальний етап.

За умов воєнного стану потребують перегляду окремі положення антикорупційного законодавства. Насамперед ідеться про обмеження, пов'язані з суміщенням з іншими видами діяльності певної категорії осіб, пов'язаної з мобілізацією. Також важливо конкретизувати «оціночні» поняття, які містяться у Законі України «Про запобігання корупції», як-от, «гостинність», «подарунки, які відповідають загальноновизнаним уявленням про гостинність» тощо [6, с. 243].

Важливо доопрацювати механізми правового регулювання відповідальності за незаконні дії щодо гуманітарної допомоги. Питання цифровізації, створення антикорупційних електронних платформ та систем визначається як подальший пріоритетний напрям удосконалення державної антикорупційної політики та законодавства у цій сфері. У цьому контексті важливо реалізувати пропозиції щодо запровадження єдиної системи збору, обробки та оприлюднення статистичної інформації про виявлення корупційних та пов'язаних з корупцією правопорушень, здійснення щодо них проваджень, розшук і повернення активів, одержаних від корупційних та інших злочинів [7]. Вельми актуальним залишається питання формування єдиної онлайн-системи для збору, обробки та оприлюднення статистичної інформації про виявлення корупційних та пов'язаних з корупцією правопорушень, здійснення щодо них проваджень, розшук та повернення активів, одержаних від корупційних та інших злочинів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» щодо упорядкування окремих питань захисту викривачів». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1502-20#Text> (дата звернення: 14.06.2023).
2. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» щодо особливостей застосування законодавства у сфері запобігання корупції в умовах воєнного стану». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2381-20#Text> (дата звернення: 10.04.2023)
3. Антикорупційна стратегія на 2021 - 2025 роки. Національне агентство з питань запобігання корупції. URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2022/08/Antykoruptsijna-strategiya-na-2021-2025-rr.pdf>
4. Закон України «Про засади державної антикорупційної політики на 2021-2025 роки. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2322-20#Text> (дата звернення: 10.04.2023)
5. НАЗК 2.0. Антикорупційна політика – 2022: Антикорупційна стратегія до 2025 року, Державна антикорупційна програма та опитувальник Європейської Комісії. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/novyny/nazk-2-0-antikoruptsijna-polityka-2022-antikoruptsijna-strategiya-do-2025-roku-derzhavna-antikoruptsijna-programa-ta-opytuvalnyk-yevropejskoji-komisiyi/> (дата звернення: 12.04.2024)

6. Біленко В. А. Шляхи удосконалення антикорупційного законодавства в Україні в умовах війни. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 3. С. 241-245.

7. Проєкт Плану відновлення України. Матеріали робочої групи «Антикорупційна політика». URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/anticorruption-policy.pdf> (дата звернення: 14.04.2024)

УДК 340.15

Турчинов К. О.

*к.ю.н, докторант кафедри теорії
права та конституціоналізму,*

Західноукраїнський національний університет

ІСТОРИЧНІ ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ ЗАКОНОДАВЧОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Історія українського державотворення насичена своєрідним і багатим досвідом формування елементів колегіального народного представництва, парламентської демократії і народовладдя, що знайшли вияв на її різних етапах. Навіть перебуваючи у складі інших держав, окремі території України не були відірвані від практики представницької демократії і парламентаризму. Означений історичний державно-правовий досвід варто досліджувати та використовувати в умовах сьогодення, яке диктує додаткові вимоги до роботи парламенту та водночас підтверджує актуальність незмінних принципів і механізмів парламентаризму.

Ідея парламентаризму сягає своїми витокami стародавніх часів. Окремі вчені вважають, що про передумови українського парламентаризму можна говорити, починаючи ще зі скіфської доби [1]. Більш реалістичною видається версія, за якою парламентаризм починається у період Київської Русі. Такі інститути Київської держави, як віче, боярська рада та феодальні з'їзди цілком можна вважати витокami українського парламентаризму чи навіть «протопарламентами». Проте такий інститут, як віче, не мав системи представництва, компетенції, термінів скликання та процедури. Нарешті, ще одні дослідники наполягають на зародженні парламентаризму з часів Козацької республіки. При цьому дослідники схиляються до того, що про дане явище можна говорити лише за наявності в історії інститутів «народоправства та представницької влади» [2].

У період Великого князівства Литовського (др. пол. XIV ст.) на території українських земель появились нові політичні інституції. Ідеться насамперед про «сойми», які представляли інтереси шляхти і відігравали роль своєрідних місцевих парламентів. Із середини XV ст. Сформувався інститут «Пани-ради». Спершу він виконував функції дорадчого органу, але згодом істотно обмежив повноваження князя і перебрав на себе функції одразу законодавчої виконавчої та навіть частково судової влади. Уже незабаром, на